

Aan Provinciale Staten

Datum :
 Documentnr. :
 Dossiernummer : K136
 Behandeld door : 5.1.2e
 Telefoonnummer : (050) 5.1.2e
 Onderwerp : Actualisatie ontwikkelingen gaswinningsdossier

Geachte dames en heren,

Aanleiding

Op 16 januari en 23 januari jl. hebben wij u per brief [\(toevoegen hyperlink\)](#) geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen het gaswinningsdossier. Uw presidium heeft verzocht om een schriftelijke actualisatie van het gaswinningsdossier. Uiteraard gaan wij graag in op uw verzoek zodat u, conform de wens van de fracties van de SP en ChristenUnie, het dossier tijdens de Statencommissie Bestuur, Financiën en Veiligheid van 7 maart aanstaande kunt bespreken.

Bespreking gaswinningsdossier

Uw Staten bespreken het dossier gaswinning/ toekomstperspectief regelmatig. In de nieuwe vergaderstructuur van Provinciale Staten is in uw informatievoorziening voorzien door tijdens de Stateninformatiedag het thema gaswinning/ toekomstperspectief standaard te bespreken. Tijdens de daaropvolgende commissie kan vervolgens desgewenst een politiek debat plaatsvinden.

Extern betrokkenen

In het dossier gaswinning zijn veel partijen actief. In de eerste plaats uiteraard de betrokken inwoners. Op veel terreinen werken wij daarnaast intensief samen met de Nationaal Coördinator Groningen (verder NCG), andere overheden (Groninger gemeenten, Rijk en waterschappen), maatschappelijke organisaties als het Groninger Gasberaad en de Groninger Bodem Beweging en het bedrijfsleven.

Nadere toelichting

Hieronder schetsen wij de stand van zaken met betrekking tot de bestuurlijke tafel Groningen Bovengronds, de schadeafhandeling, de versterkingsoperatie, het toekomstperspectief, de besturing, de 4^e kwartaalrapportage 2017 NCG en het gaswinningsniveau.

Bestuurlijke tafel Groningen Bovengronds

Vanaf december 2017 werken Rijksoverheid/ ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), provincie Groningen, de aardbevingsgemeenten, de NCG en de maatschappelijke organisaties Groninger Bodem Beweging en Gasberaad samen in een tijdelijke processtructuur, de bestuurlijke tafel Groningen Bovengronds. Een organogram van deze processtructuur is opgenomen [toevoegen hyperlink bijlage](#).

Deze structuur moet voor de aanpak van de schadeafhandeling en de versterkingsopgave een transformatie bewerkstelligen, zodat de nieuwe werkwijze de mensen wél perspectief en vertrouwen in de toekomst biedt. De bestuurlijke tafel wordt bezet door de minister van EZK, de commissaris van de Koning, de gedeputeerde Gaswinning, de gedeputeerde Ruimtelijke Ordening, de burgemeester van de gemeente Appingedam en de wethouder Ruimtelijke Ordening van de gemeente Groningen. De Nationaal Coördinator Groningen is als

Martinikerhof 12
9712 JG Groningen

Sint Jansstraat 4
9712 JN Groningen

Postbus 610
9700 AP Groningen

Telefoon
050 316 4911

www.provinciegroningen.nl
info@provinciegroningen.nl

permanente adviseur bij de bestuurlijke tafel betrokken. De maatschappelijke organisaties Gasberaad en Groninger Bodem Beweging zijn gepositioneerd als adviseur van de tafel. Onder deze bestuurlijke tafel zijn vier inhoudelijke expertteams ingericht, te weten: Schadeprotocol, Instituut Mijnbouwschade en Schadefonds, Toekomstvisie en Versterkingsaanpak. Daarnaast zijn twee functionele expertteams gevormd; Besturing en Wet- en Regelgeving. Aan het einde van het eerste kwartaal van 2018 moeten er op de terreinen schadeafhandeling, versterking en toekomstperspectief eindresultaten liggen die in een basisakkoord tussen de overheden worden beklonken. Dit bestuurlijke traject komt overeen met uw oproep aan ons college om te komen tot een herinrichtingsplan voor nieuw perspectief en een kansrijke toekomst in Groningen (moties (290 en 298) [\(toevoegen hyperlink\)](#)).

Schadeafhandeling

Zoals u in onze [brief van 31 januari jl. \(bijlage opnemen\)](#) heeft kunnen lezen, hebben wij overeenstemming bereikt over een nieuw schadeprotocol met een publieke afhandeling van schades als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld. Dit is het eerste resultaat van de bestuurlijke tafel.

Met de nieuwe werkwijze wordt fundamenteel afstand genomen van de gang van zaken tot nu toe, waarbij NAM de partij was die vaststelde wat de oorzaak van de schade was en tevens besloot over de hoogte van de eventuele vergoeding. Het nieuwe protocol is een grote stap waarbij de Staat zijn verantwoordelijkheid neemt door ervoor te zorgen dat inwoners alleen te maken hebben met de Rijksoverheid in het schadeproces. Het nieuwe protocol is bedoeld om een onafhankelijke en ruimhartige afhandeling mogelijk te maken van alle schades als gevolg van de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag in Norg die zijn ontstaan na 31 maart 2017, 12.00 uur.

NAM zal alle inwoners met oude schadegevallen (van voor 31 maart 2017, 12.00 uur) voor 1 juli a.s., zoals zij dat noemen, een passend aanbod doen. De minister van EZK wordt in staat gesteld dit te monitoren om onder andere toe te zien op transparantie en tempo. Wij zien erop toe dat deze voorstellen op een openlijke en eerlijke wijze tot stand komen, zonder hierbij af te doen aan de aan NAM toebedeelde verantwoordelijkheid van het oplossen van deze schadegevallen.

Onder regie van het ministerie van EZK wordt heel hard gewerkt om op 19 maart a.s. operationeel (inrichting callcenter, front- en backoffice, inrichting bezwarenafhandeling, etc) te zijn met de publieke schadeafhandeling. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) neemt de taak van schadeafhandeling op zich. Ook worden naar verwachting binnenkort de leden van de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade door de minister voor Rechtsbescherming benoemd. De regio wordt bij deze benoemingen geconsulteerd, waarbij de eindverantwoordelijkheid van de minister voor Rechtsbescherming blijft bestaan.

Bij de start van de bestuurlijke tafel lag de focus duidelijk op het onderdeel schadeafhandeling en de totstandkoming van een nieuw schadeprotocol. Nu dit protocol er is, verschuift de focus naar het streven om de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade een structureel karakter te geven waarbij de schadeafhandeling vanuit een publiek fonds wordt gefinancierd. De bestuurlijke tafel laat zich hierover adviseren door de expertteams schadefonds en besturing.

Versterkingsoperatie

De complexiteit van de versterkingsopgave is groot en er is zeer veel geld mee gemoeid. De huidige versterkingsaanpak levert nog niet de gewenste uitkomsten op. Het ontbreekt aan een samenhangende aanpak en écht perspectief voor de Groningers, zodat de regio er met 'een plus' uitkomt. Verderop in deze brief lichten we dit verder toe onder het kopje 'toekomstperspectief'.

De door ons gewenste uitkomst is dat er toekomstbestendige huizen zijn, waarbij de ingreep een verbetering is voor de individuele bewoner en het totaal aan ingrepen bijdraagt aan de kwaliteit en leefbaarheid van het gebied. Het gaat daarbij ook om behoud van de Groninger identiteit, zodat de inwoners van Groningen zich thuis blijven voelen in dit gebied. Voor dit laatste onderdeel zijn o.a. via het Erfgoedprogramma afspraken gemaakt tussen Rijk, provincie, gemeenten en NCG gericht op behoud en doorontwikkeling van Gronings erfgoed, landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit en gebiedsidentiteit.

Wij zetten in op een integrale gebiedsgerichte benadering waarin bewoners zeggenschap hebben én op een omslag van een private operatie (afspraken tussen NAM en NCG) naar een publieke operatie waarin de gemeenten (college én gemeenteraad) weer in positie zijn. Ook hier geldt dat wij nadrukkelijk willen dat NAM uit het systeem gaat, zoals ook bij de schadeafhandeling is gebeurd. In het basisakkoord over versterking dat wij vanuit de bestuurlijke tafel willen bereiken, dienen deze randvoorwaarden beschreven te zijn.

Dat er gesprekken met inwoners over de versterking op wijk- en dorpsniveau aangegaan kunnen worden vinden wij een essentiële voorwaarde. Andere essentiële condities zijn het beschikbaar hebben van voldoende

financiële middelen en adequate wet- en regelgeving. Voor het te sluiten basisakkoord rond 1 april as. vormen deze aspecten dan ook belangrijke onderdelen.

Toekomstperspectief

De behoefte aan een perspectief voor het aardbevingsgebied is een urgente en breed gedeelde oproep vanuit onze samenleving. Uw Staten hebben door middel van moties (290 en 298) opgeroepen om te komen tot nieuw perspectief en ook in de Begroting 2018 (toevoegen hyperlink, p. 33) is aangegeven dat er een herijking van het gasdossier moet plaatsvinden. De provincie en aardbevingsgemeenten hebben dan ook het initiatief genomen om te komen tot een toekomstperspectief voor het aardbevingsgebied. Dit doen wij in samenwerking met inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers, NCG en het Rijk. Samen stellen we een perspectief op dat richting geeft, inspireert, uitdaagt en ook hulp en handelingsperspectieven biedt met als doel de regio op ruimtelijk, economisch en sociaal gebied te versterken. Een nieuwe aanpak is nodig. Vanuit de noodzaak om Groningen goed uit de periode met aardbevingen en gaswinning te laten komen en mensen weer grip op hun eigen leven en toekomst te bieden. Perspectief voor de inwoners en perspectief voor het gebied.

Tegelijkertijd speelt in de regio meer dan alleen het vraagstuk dat voortkomt uit de aardbevingen. Economische ontwikkeling van het gebied, de gevolgen van bevolkingsdaling, de uitwerking van de energietransitie, de veranderende landbouw, de digitalisering en nog veel meer. De opgave voor een toekomstperspectief, dat voortvloeit uit de gaswinning, bevindt zich dus in een brede context en moet dan ook worden uitgewerkt in deze brede context. Met als doel om uiteindelijk tot een toekomstbestendig en leefbaar gebied te komen met behoud van de eigen identiteit en waar het voor de Groningers goed wonen, werken en recreëren is - de 'plus' die wij eerder in deze brief noemden. Veiligheid is daarbij vanzelfsprekend het uitgangspunt en geldt als harde randvoorwaarde. Er wordt op geen enkele manier afbreuk gedaan aan het verbeteren van de veiligheid voor Groningen. We richten ons voor het toekomstperspectief niet alleen op de lange termijn, maar ook op de korte termijn door morgen en overmorgen al verbeteringen aan te brengen in het aardbevingsdossier of specifiek de versterkingsopgave.

Bij de ontwikkeling van het perspectief wordt zoveel mogelijk aangesloten bij wat er al is aan praktijkervaring, ideeën en kennis in het gebied. Ook wordt geleerd van andere complexe opgaven die de afgelopen decennia elders in Nederland hebben plaatsgevonden zoals bijvoorbeeld de 'Ruimte-voor-de-Rivier-aanpak'. Het is niet de bedoeling om het wiel opnieuw uit te vinden. Voorbeelden van gebiedseigen ervaringen zijn onder meer: de pilot met Nul-op-de-Meter woningen, het scholenprogramma, het erfgoedprogramma, het witboek van Overschild of de plannen voor de dorpen Onderdendam en Krewerd. Uit al deze initiatieven en ervaringen worden lessen getrokken. Maar dat geldt zeker ook voor de versterkingsplannen die op dit moment voorbereid en uitgevoerd worden.

De eerste stap in het proces om te komen tot nieuw toekomstperspectief is het bereiken van een akkoord hierover vanuit de bestuurlijke tafel. Hierin vormen drie transities op het gebied van sociale demografie, energie en economie het richtsnoer. Deze transities bevatten ook nationale vraagstukken waar Groningen een antwoord op kan bieden. Steeds staat hierbij de inwoner en de Groninger gebiedskwaliteit centraal. Er moet zicht zijn op verbeteringen in de gezondheid, inwoners moeten meer economisch perspectief ervaren, sterkere regie op de eigen situatie hebben, het landschap en het erfgoed kan zijn karakteristieke gezicht behouden en inwoners van stad en ommeland moeten trots kunnen zijn op hún gebied. Langs de onderstaande hoofdlijnen gaan we daarover het gesprek aan met de inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere betrokkenen, zodat Groningen zijn eigen toekomst vormgeeft:

1. Wonen van de toekomst en leefbaarheid
2. Investeren in sociale vitaliteit
3. Energietransitie Lokaal duurzaam
4. Energietransitie nieuwe energie-industrie
5. Zorg op maat en healthy ageing
6. Nieuwe kansen op werk (om)scholing en ondernemerschap
7. Nieuwe kansen op werk impuls lokale en regionale economie

We kunnen het niet genoeg benadrukken, maar het bereiken van nieuw toekomstperspectief kan niet zonder inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in het gebied. We zullen dan ook alles in het werk stellen om de komende tijd met u en de hiervoor genoemde partijen te werken aan een kansrijk Groningen. Het akkoord vanuit de bestuurlijke tafel, waartoe gestreefd wordt in april, vormt een eerste ruwe basis voor een

toekomstperspectief voor de lange termijn. Na realisatie van dit akkoord wordt het toekomstperspectief dan ook nader uitgewerkt en geconcretiseerd in nauwe samenwerking met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dit vervolgtraject komt in een later stadium meer uitvoerig aan de orde en hiervoor komen wij bij u terug.

Besturing

Eén van de punten waarover wij als regio ook met de minister van EZK in overleg zijn, is het tot stand brengen van een organisatie- en bestuurlijke structuur die past bij de situatie in Groningen. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn dat sprake moet zijn van publieke aansturing, slagvaardigheid en zeggenschap van inwoners en regionale overheden. Dit vraagstuk van de governance heeft betrekking op de schadeafhandeling, de versterking en het perspectief, zoals hiervoor beschreven. Ook betrekken wij hierin de taken, verantwoordelijkheden en positionering van de NCG en geven wij nadrukkelijk aandacht aan de rol en betrokkenheid van inwoners en maatschappelijke organisaties. Vanuit het principe 'vorm volgt inhoud' is het besturingsvraagstuk in sterke mate afhankelijk van de uitkomsten van de inhoudelijke sporen van de bestuurlijke tafel.

Proces bestuurlijke tafel Groningen Bovengronds

Zoals gezegd wordt gestreefd naar een akkoord op hoofdlijnen ten aanzien de schadeafhandeling, versterkingsoperatie en toekomstperspectief tussen de deelnemers van de bestuurlijke tafel. Op dit moment wordt hieraan intensief gewerkt er vindt bijna wekelijks een overleg plaats tussen de minister en de regionale afvaardiging van bestuurders. Wij beseffen dat dit een proces is van korte termijnen en ontwikkelingen die elkaar snel opvolgen. Het is de bedoeling dat aan het einde van dit kwartaal een akkoord wordt gesloten tussen de regionale bestuurders en de minister van EZK, waarover zowel de NCG als de maatschappelijke organisaties Gasberaad en Groninger Bodem Beweging hebben geadviseerd. We zullen u uiteraard blijven betrekken in de ontwikkelingen hierover. Veiligheid en vertrouwen blijven hierin voor ons leidende termen.

NCG 4^e kwartaalrapportage 2017

We constateren dat de vierde kwartaalrapportage van de NCG zich wat betreft schadeafhandeling richt op het oude schadeprotocol. In de cijfers is de aardbeving nabij Zeerijp van 8 januari jl. logischerwijs niet meegenomen en dit betekent dat er inmiddels veel meer schademeldingen binnen zijn gekomen.

In de tabel waarin de schadekosten uitgesplitst zijn qua proceskosten en schadevergoedingen, zien we nog altijd een scheve verhouding. Sterker nog, de trend is versterkt waarbij een groter percentage van de schadekosten wordt besteed aan het proces.

In de versterkingsoperatie zien we duidelijk dat de inspecties, het opleveren van de versterkingsadviezen en de daadwerkelijke versterking niet parallel aan elkaar lopen. Eind 2017 heeft het Centrum Veilig Wonen (CVW) ruim 5000 woningen geïnspecteerd en er zijn ongeveer 1500 versterkingsadviezen opgeleverd. Het aantal woningen dat echt fysiek versterkt is volgens de geldende norm blijft steken op 86 panden. Ook de looptijd tussen de inspectie en de versterking is erg lang. We merken dat de versterkingsoperatie op deze manier onvoldoende van de grond komt en dat een koerswijziging noodzakelijk is om te komen tot een aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen. Een lichtpuntje in de cijfers is het aantal particulieren dat de mogelijkheid heeft om deel te nemen aan de pilot Heft in Eigen Hand.

Het onderdeel Kansrijk laat zien dat op verschillende fronten wordt gewerkt aan het realiseren van koppelkansen op het gebied van onder andere onderwijs, economie, energietransitie en infrastructuur. In Middelstum en Bedum hebben leerlingen bijvoorbeeld hun intrek genomen in de eerste versterkte basisscholen. Andere opgaven binnen dit programma komen op dit moment echter onvoldoende tot uiting, zoals het versnellen van de energietransitie of het versterken van de economie.

In het hoofdstuk onderzoek beschrijft de NCG dat zij de Rijksuniversiteit Groningen en BuildinG gevraagd heeft om twee kennisplatforms in te richten, waarvan 'Bouwen en Versterking' inmiddels ingericht is en 'Leefbaarheid en Kansrijk' begin 2018 wordt verwacht. Tot slot lezen we in de kwartaalrapportage dat de NCG afspraken heeft kunnen maken over de benodigde financiën voor de voorbereiding van de pilot tiltensoren. In januari van dit jaar is gestart met de gesprekken en bijeenkomsten met betrokkenen. We blijven de voortgang van deze pilot nauwgezet volgen waarbij het onze inzet blijft dat er een volwaardig netwerk van tiltmeters komt, dat wordt gefinancierd door de NCG.

Gaswinningsniveau

Op 1 februari 2018 hebben Gasunie Transport Service (GTS) en het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) ieder een advies uitgebracht aan de minister van EZK over de winning uit het Groningenveld naar aanleiding van de beving bij Zeerijp van 8 januari jl. De ontwikkelingen ten aanzien van het gaswinningsniveau beschrijven wij hierna op hoofdlijnen. Het onderwerp gaswinningsniveau wordt niet behandeld aan de bestuurlijke tafel. De bestuurlijke tafel richt zich puur op de bovengrondse situatie.

Het advies van SodM richt zich op de veiligheid van de winning en het advies van GTS richt zich op de leveringszekerheid.

De hoofdlijnen van het SodM-advies zijn:

- de gaswinning zsm terugbrengen naar 12 mld m³ per jaar;
- de Loppersumclusters per direct sluiten en de fluctuaties in het cluster Bierum tot maximaal 20% verlagen;
- de fluctuaties in de overige regio's beperken tot max. 50% (regionale vlakke winning);
- met deze maatregelen verwacht SodM met een redelijke zekerheid een tijdelijke afname van het aantal bevingen en een afname van de kans op relatief zwaardere bevingen.
- SodM geeft in zijn rapport aan dat de effecten van de door te voeren maatregelen op het verminderen van de seismiciteit tijdelijk van aard zullen zijn (2 tot 4 jaar).

De hoofdlijnen van het rapport van GTS zijn:

- indien het uitgangspunt van een veld-brede vlakke winning wordt losgelaten kan de winning op basis van temperatuur plaatsvinden (d.w.z. afhankelijk van de temperatuur wordt gas gewonnen).
- indien hier voor gekozen wordt is een minimale jaarlijkse winning van 14 mld m³ nodig bij een mild jaar en 27 mld. m³ bij een erg koud jaar.

Op basis van beide rapporten heeft de minister van EZK in zijn brief van 1 februari jl. [\(hyperlink toevoegen\)](#) aan de Tweede Kamer aangegeven:

- NAM te vragen de Loppersumclusters (Ten Post, Overschild, De Paauwen, 't Zandt en Leermens) z.s.m. te sluiten; *dit heeft de NAM per ommegaande gedaan.*
- voor het beperken van de fluctuaties in het Bierumcluster wordt GTS en SodM gevraagd hoe dit z.s.m. mogelijk gerealiseerd kan worden; *SodM heeft hier ondertussen duidelijkheid over verschaft hetgeen heeft geleid tot afspraken tussen EZK en NAM over het beperken van de fluctuaties met 20%.*
- deze twee maatregelen kunnen in het lopende gasjaar tussen 0,5 en 2 mld. m³ verlaging opleveren en de minister roept NAM en Gasterra op om weinig mogelijk te winnen en te verhandelen.
- voor de langere termijn (terug naar 12 mld. m³ per jaar) wil de minister bekijken *hoe* de vraag naar gas naar beneden kan (op lange en korte termijn). De opties hiervoor brengt EZK nu in beeld en zal aan het eind van het 1^e kwartaal 2018 gereed zijn. De resultaten zal de minister aan de Tweede Kamer melden. Wij zullen u hiervan een afschrift doen toekomen.
- uiteindelijk moet de inventarisatie naar afbouw van de vraag en de adviezen van SodM en GTS leiden tot een nieuw ontwerp-instemmingsbesluit dat ergens eind mei/ begin juni door de minister wordt genomen. De regio zal hierbij worden betrokken.

Op grond van de uitspraak van de Raad van State op 15 november 2017 dient de minister van EZK uiterlijk 15 november 2018 het nieuwe instemmingsbesluit te publiceren. Wij zijn momenteel met de minister in overleg op welke wijze de regio bij het nieuwe instemmingsbesluit betrokken wordt. Voor het nieuwe instemmingsbesluit geldt dat wij blijven pleiten voor een veilig en verantwoord winningsniveau door middel van een concreet afbouwplan. Hier hoort wat ons betreft ook de bouw van een stikstoffabriek bij.

Afsluitend

Zorgen dat Groningen en zijn inwoners een perspectiefrijke en betere toekomst tegemoet gaan, dat is onze centrale opdracht. Wij hebben de hoofdlijnen hiertoe voor u geschetst en wij verwachten dat u daarmee inzicht heeft gekregen in de context waarbinnen de verschillende activiteiten plaatsvinden. Wij nodigen u uit om uw

visie hierop te geven en uiteraard zijn wij te allen tijde bereid u nader te informeren en met u het gesprek aan te gaan op welke manier wij allen kunnen bijdragen aan een veiliger, mooier en gezonder Groningen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

, voorzitter.

, secretaris.

Bijlagen:

Bijlagen:

Nr.	Titel	Documentnr.	Soort bijlage
1.	20180116 Stand van zaken ontwikkelingen gaswinningsdossier 20180123 Update ontwikkelingen gaswinning		
2.	Organogram bestuurlijke tafel Groningen Bovengronds		
3.	Moties 290 en 298		
4.	20180131 Overeenstemming schadeafhandeling		
5.	Begroting 2018		
6.	20180201 Niveau gaswinning Groningen ministerie EZK		